

15.02.2021

Asia/3

§ 3

Helsingin kaupungin yrityshaastattelututkimuksen tulokset ja johtopäätökset

HEL 2021-001090 T 14 00 00

Päätös

Kaupunginhallituksen elinkeinojaosto merkitsi tiedoksi Helsingin kaupungin teettämän yrityshaastattelututkimuksen keskeiset tulokset ja johtopäätökset.

Käsittely

Asian käsittelyn aikana kuultavana oli yrityspalvelut-yksikön päällikkö Ulla Tapaninen.

Esittelijä

elinkeinojohtaja
Marja-Leena Rinkineva

Lisätiedot

Ulla Tapaninen, yksikön päällikkö, puhelin: 310 37350
ulla.tapaninen(a)hel.fi

Liitteet

1 Yrityskysely

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Helsingin kaupunkistrategian 2017-2021 mukaan Helsingin tulee olla Suomen paras kaupunki yrityksille. Tavoitteena on, että yksityisen sektorin työpaikkamäärä kasvaa pitkällä aikavälillä vähintään yhtä nopeasti kuin asukasluku. Kaupunkistrategian yhtenä seurantamittarina on yritysten halukkuus suositella Helsinkiä sijaintipaikkana oman toimialansa yrityksille.

Strategiassa esitettyjen tavoitteiden sekä kaupungin elinkeinopolitiikan ja kilpailukykyä koskevien periaatteiden seuranta edellyttää yritysten tarpeiden, näkemysten ja odotusten ymmärtämistä.

Helsingin kaupunki on teettänyt Taloustutkimus Oy:llä tuhannen helsinkiläisen yrityksen edustajan puhelinhaastattelututkimuksen. Tutkimuksen tavoitteena on ollut selvittää yritysten näkemyksiä koskien kaupungin elinkeinopolitiikkaa, yritysmuotoisuutta ja yritysten tyytyväisyyttä Helsinkiin sijaintipaikkana. Tutkimus on jatkoa vuosina 2018 ja 2016 toteutetulle vastaavalle tutkimukselle.

Tutkimuksen avulla on kerätty tietoa yritysten rekrytointi-, muutto- ja laajentumisaikeista sekä soveltuvan työvoiman saatavuudesta. Yritykset ovat jättäneet osana tutkimusta avointa palautetta, jonka avulla kaupunki voi vaikuttaa yritysten toimintaedellytyksiin. Kaupungin yrityskysely on laaja tietopohja helsinkiläisten yritysten näkemyksistä ja asiakaskokemuksista.

Tutkimuksen kohderyhmän muodostavat helsinkiläiset yritykset. Haastattelut on toteutettu ns. harkintaotannalla, jonka rakenne on suunniteltu yhteistyössä Helsingin kaupungin ja Taloustutkimuksen kesken. Aiempien vuosien tutkimukset eivät siis ole täysin verrannollisia tämän tutkimuksen kanssa, koska otanta on hieman muuttunut.

Haastattelut on toteutettu 29.9.-3.11.2020 välisenä aikana. Yhden haastattelun keskimääräinen kesto on ollut 22 minuuttia. Tutkimuksen yhteenvetoraportti on liitteenä (liite 1).

Keskeiset tulokset

Huolimatta haasteellisesta pandemia-tilanteesta vuoden 2020 tutkimuksen tulokset ovat lievästi parantuneet verrattuna vuoden 2018 ja 2016 tuloksiin. Tyytyväisyys Helsingin tarjoamiin palveluihin on suurinta yritysneuvontapalveluissa, sähköisessä asiointissa, markkinointiyhteistyössä ja työllistämispalveluissa. Suurinta kritiikkiä saavat kaavoitus ja tonttiasiat sekä palautejärjestelmä. Toisaalta, lukuun ottamatta yritys- ja asukaspysäköintiä, yritykset ovat hieman aiempaa tyytyväisempiä maankäyttöön ja liikenteeseen liittyviin asioihin.

Yritysten halukkuus suositella kaupunkia sijaintipaikkana on laskenut jonkin verran. Erityisen paljon on pudonnut parhaan arvosanan antaneiden määrä. Tyytymättömiä vastaajia oli eniten kuljetuksen ja varastoinnin sekä teollisuuden aloilla. Aiemmin otannassa oli teollisuusyrityksistä mukana vain meriteollisuuden yrityksiä, nyt otanta laajennettiin kaikkiin teollisuusyrityksiin, mikä laskee suositteluhalukkuutta. Kaupungin työllisyyden kannalta tärkeät kaupan alan yritykset olivat myös keskimääräistä kriittisempiä. Myös matkailu- ja majoitusalan yritykset olivat aiempaa kriittisempiä, mitä voi osin selittää koronakriisi. Suositteluhalukkuus oli suurinta ICT-alalla, rahoitus- ja vakuutusalan sekä kiinteistöalalla. Toimialakohtaiset otoskoot ovat pieniä, joten tulokset ovat suuntaa antavia.

Yritysten näkökulmasta tärkeimpiä syitä suositella Helsinkiä sijaintipaikkana ovat laajat markkinat ja asiakaspotentiaali, keskeinen sijainti ja julkinen liikenne. Sen sijaan yleinen hinta- ja kustannustaso oli yleisimpiä syitä, jotka vähensivät halukkuutta suositella kaupunkia.

Avoimessa palautteessa korostuu yritysten edustajien tyytymättömyys erilaisin lupa-asioihin kuten rakennus-, pysäköinti-, elintarvike-, terassi-, tapahtuma- ja muihin vastaaviin lupiin. Lupaprosesseja pidetään hitaina, kankeina ja vaikeasti ymmärrettävinä.

Helsingiläiset yritykset tuntevat yhä varsin huonosti Helsingin kaupungin yrityksille suuntaamia palveluita. Parhaiten eri toimialoista Helsingin kaupungin toiminnan tunsivat matkailu ja majoitus ja huonoimmin ICT, rakentaminen ja luovat alat.

Yritysten ilmoittamat merkittävimmät syyt sijaita Helsingissä ovat työntekijöiden asuinpaikka, asiakaspohja ja laajat markkinat sekä historialliset syyt.

Yrityksistä 44 prosentilla on suunnitelmissa muutto tai laajentuminen. Muuttoa suunnittelevat hakevat ensisijaisesti uutta tilaa Helsingin kaupungin sisällä, mutta kolmasosa näistä yrityksistä katsoo sijainteja myös Helsingin ulkopuolella. Näistä yrityksistä keskimääräistä suurempi osuus on kuljetuksen ja varastoinnin ja kaupan alan yrityksiä sekä yrityksiä, joiden toimialana on life science.

Yhdeksän kymmenestä yrityksestä haluaa tehdä yhteistyötä kaupungin kanssa. Suosituimpia yhteistyön muotoja ovat tutkimus-, kehitys- ja innovaatioyhteistyö, toimiala- ja muut tilaisuudet, markkinointiyhteistyö sekä yrityksille tarkoitetun asioinnin kehittämiseen osallistuminen.

Yritykset uskovat, että kaupunki voi toimenpiteillään vaikuttaa yritysten menestymiseen. ICT ja rahoitus- ja vakuutusalan yritykset arvioivat muita useammin, että kaupunki on onnistunut tarjoamaan sopivia sijaintipaikkoja. Kriittisimpiä taas olivat ravitsemusalan, teollisuuden ja kuljetus- ja varastointialojen yritykset. Tyytymättömyyttä aiheuttaa myös se, miten yritysten toiminnan helpottamiseksi tehdyt toimenpiteet suunnataan sekä se, miten kaupungin päätöksenteossa huomioidaan yritysten tarpeet.

Yritykset toivovat, että kaupunki panostaisi kaupungin sisäisiin liikenneyhteyksiin sekä aktiiviseen viestintään ja yhteydenpitoon yrityksiin päin. Samat asiat olivat tärkeimpiä edellisessä kyselyssä 2018, mutta nyt niiden painoarvo oli vähentynyt. Myös yritystilaisuuksien ja yritysneuvontapalveluiden kehittämistarve oli vähentynyt.

Vastaajat nostavat yritysten toimintaympäristön kehittämisen, työllisyyden hoidon ja yrittäjyyden edistämisen tärkeimmiksi elinkeinopolitiikan sisällöiksi tarjolla olleista kuudesta vaihtoehdosta. Toimintaympäristön kehittämisellä tarkoitetaan esimerkiksi hyvien liikenneyhteyksien ylläpitämistä ja yritysten tarpeiden huomioimista päätöksenteossa.

Kysyttäessä erikseen, miten Helsinki on onnistunut maankäyttöön ja liikenteeseen liittyvissä asioissa, yritykset näkevät, että Helsinki on onnistunut luomaan yhteyksiä muualle Suomeen ja ulkomaille ja kehittämään liikenneyhteyksiä maan sisällä. Eniten kritiikkiä saa yritystonttien saatavuus ja yritys- ja asukaspysäköinti.

Yrityksistä 33 prosenttia on kokenut, että koronakriisi on helpottanut työvoiman saatavuutta. 26 prosenttia yrityksistä kokee, että koronakriisi on vaikeuttanut työvoiman saatavuutta. Niiden yritysten osuus, joilla on rekryointitarvetta seuraavan vuoden aikana, on laskenut maltillisesti 67 prosentista 62 prosenttiin. Suurimpia rekryointitarpeita on ICT- sekä kiinteistö- ja rakennusala.

19 prosenttia yrityksistä on kiinnostunut rekrytoimaan ulkomailta, suurimpana alana ICT-ala. Näistä yrityksistä 84 prosentilla on myös valmiudet rekrytoida ulkomailta. Suurimpana esteenä ulkomaiselle rekrytoinnille nähdään lupa-asiat ja käsittelyn hitaus, sopivan työvoiman löytäminen ja kielitaito.

Edellisen kyselyn perusteella tehtyjä toimenpiteitä

Kaupunki on toteuttanut useita toimenpiteitä vuoden 2016 ja vuoden 2018 tutkimusten tulosten perusteella. Elinkeino-osastolle on perustettu yrityspalvelut-yksikkö edistämään kaupungin yritysystävällisyyttä. Yritysluotsit palvelevat erityisesti pieniä yrityksiä kertomalla kaupungin suunnitelmista ja palveluista, ja tarjoamalla helpon kontaktipisteen yritysten yhteydenotoille. Yrityskoordinaattorit tekevät yritysten kanssa yhteistyötä työvoiman rekryointiin ja osaamiseen liittyen erityisesti pienten yritysten ja alueellisten yritysverkostojen parissa.

Vuonna 2018 yritys-kyselyssä 347 yritystä ilmoitti, että yrityskoordinaattoreiden tulisi olla heihin yhteydessä rekryointitarpeen vuoksi. Vain 37 yritystä halusi yhteydenoton jälkeen varsinaista tukea rekryointiin, mutta lopulta selvästi useampikin yritys osallistui rekryointimessuihin ja Google Matchmaking- rekryointitapahtumiin.

Yritystoiminnan tukemista jouduttiin tehostamaan ja uudelleensuuntaamaan vuoden 2020 aikana, kun yritystoimintaa rajoitettiin koronaviruksen leviämisen estämiseksi. Rajoitustoimet iskivät kaikkein rankimmin matkailu- ja majoitussektorille sekä ravitsemustoimintaan.

Tammikuussa 2021 Suomen yrittäjien tekemän tutkimuksen mukaan yhdeksän prosenttia helsinkiläisistä yrityksistä arvioi lopettavansa toimintansa. Saman tutkimuksen mukaan pääkaupunkiseudun yrittäjät antavat koronakriisin hoitamisesta Helsingille parhaan arvosanan 7,5. Valtio saa arvosanan 7,1, Espoo 7,3 ja Vantaa 7,0.

Helsingin kaupunki on pyrkinyt lieventämään pandemiasta yrityksille aiheutuneita haittoja useilla eri tavoilla. Koronakriisin keskellä useat palvelut, kuten kaupungin tarjoama yritysneuvonta ja työllisyydenhoito, jatkuivat normaalisti, vaikkakin etänä. NewCo Helsingin yritys- ja startup-neuvonta palvelee yrittäjiä ongelmatilanteissa, osallistui Helsingin yrittäjien koronakriisipuhelimeen ja ylläpitää kattavaa listausta yrittäjille suunnatuista palveluista tilanteesta selviämiseksi.

Koronaviruksen aiheuttamista taloudellisista menetyksistä kärsivien yksinyrittäjien taakkaa on helpotettu kertaluontoisella 2 000 euron suuruisella valtion rahoittamalla toimintatuella, jota kaupunki jakoi 7644 yrittäjälle yhteensä 15,3 miljoonaa euroa. Hakemusten hylkäysprosentti oli 11,9.

Rekrytointi yrityksissä ei pysähtynyt täysin koronakriisiin, vaan joillain aloilla työntekijöiden kysyntä jopa kasvoi. Kaupungin yrityskoordinaattorit ovat olleet aktiivisesti yhteydessä yrityksiin ja auttaneet työnhakijoita ja työnantajia kohtaamaan.

Vuonna 2020 kaupunki vapautti yritysvoikralaiset vuokranmaksusta huhtikuun alusta kesäkuun loppuun. Myöskään toripaikoista tai kattamattomista terasseista ei peritty tällä aikavälillä vuokraa, ja terassilupia myönnettiin aiempaa väljemmillä kriteereillä. Yritystonttien maanvuokralaisille puolestaan annettiin tietyin ehdoin vapautuksia vuokrasta tai myönnettiin lisää maksuaikaa.

Helsingin kaupunki on ollut aktiivisesti yhteydessä erilaisiin yritysklustereihin ja pyrkinyt auttamaan ja neuvomaan. Taide- ja kulttuurialan yhtiöille suunnattiin ylimääräinen kolmen miljoonan euron avustusmääräraha. Ravintola-alaa helpottaakseen Helsingin pääaukiolle, Senaatintorille, avattiin kesäterassi helsinkiläisille laaturavintoloille tarjoamaan makuelämyksiä urbaanissa siirtolapuutarhatunnelmassa. Kaupunki on myös tarjonnut matkailu- ja ravintola-alan yrityksille keinoja digiosaamisen kehittämiseksi ja liiketoiminnan elvyttämiseen.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Huolimatta aiemmista toimenpiteistä yritysten tyytyväisyys Helsingin kaupungin palveluihin on parantunut vain hieman ja työtä tulee jatkaa. Koronasta toipuvassa maailmassa kaupunkien välinen kilpailu yrityksis-

tä tulee olemaan entistä kovempaa. Siksi on tärkeää, että Helsinki erotuu tulevaisuudessa entistä paremmin yritysmuoteisyydellaan.

Helsingin kaupungin elinkeinorakenne on palveluvaltainen, joten Helsinki on kärsinyt koronakriisin vaikutuksista huomattavasti. Pahimmin koronasta ovat kärsineet Helsingin toimialoista matkailu- ja majotusklusteri sekä tapahtumat ja osa ravintoloista. Vähiten koronasta ovat kärsineet mm. rakennus-, ICT- ja pankkiala.

Koronapandemian jälkeen emme palaakaan enää samaan maailmaan. Suuria muutoksia tuovat digitalisaatio ja teknologian kehittyminen, ilmastomuutos, ja urbanisaatio. Myös kaupan murros, niin verkkokauppa kuin kulutuskäyttäytymisen muutos, vaikuttavat vahvasti kaupungin yritystoimintaan ja mm. maankäyttöön.

Työn muutos tulee jatkumaan ja liikkuvuus, monipaikkaisuus, lyhytaikaisuus, osa-aikaisuus, projektiluonteisuus ja yrittäjyys vahvistuvat. Tämä vaikuttaa entisestään muuttuvaan ja tehostuvaan tilatarpeeseen. Jakelu ja tavaravirrat muuttuvat ja mm. erilaisen varastotilan tarve on kasvussa.

Tulevat toimenpiteet yritystoiminnan tyytyväisyyden lisäämiseksi tulee kohdentaa erityisesti niihin teemoihin ja yritysyhmiin, joihin kyselyssä kohdistuivat kriittisimmät arviot. Tätä työtä tarkennetaan yritysklusterikohtaisessa strategiaseurannassa.

Suurinta kritiikkiä yrityksiltä saivat kaavoitus ja tonttiasiat, pysäköinti sekä palautejärjestelmä. Vaikka tyytyväisyys kaavoitukseen ja tonttiasioihin oli hieman parantunut, nousivat ne kuitenkin merkittävästi esiin erityisesti vapaissa vastauksissa. Kaavoitukseen, lupakäsittelyyn ja tontinluovutukseen liittyviä prosesseja (kaupunkitila-, asuntorakentaminen-, kaupungin palvelutilat- ja toimitilat ja yritystontit –prosesseja) ja asiointin selkeyttä (tasalaatuisuutta ja prosessin selkeyttä ja aikataulua) ollaan kehittämässä. Kehitystyössä painotetaan asiakaskokemusta. Hel.fi -sivuston uudistus on tärkeä osa kehitystyötä. Uusi innovatiivinen pysäköintipolitiikka on valmistelun alla.

Jos yrityksellä oli rekrytointitarpeita seuraavan vuoden aikana, haastattelun yhteydessä kerrottiin Helsingin kaupungin rekrytointipalveluista sekä helsinkiläisen työnhakijan palkkaamiseen tarkoitettua tuesta ja tiedusteltiin halukkuutta kaupungin yrityskoordinaattorin yhteydenottoon. Hieman alle puolet yrityksistä oli kiinnostunut ja antoi tätä varten yhteystietonsa. Näihin yrityksiin tullaan ottamaan yhteyttä.

Helsinkiläiset yritykset tuntevat edelleen huonosti Helsingin kaupungin yrityksille suuntaamia palveluita. Poikkeuksena ovat Helsingin kaupungin yhteistyöyritykset, joille palvelut ovat muita tutumpia. Myös matkai-

lu- ja majoitusalan yritykset ovat paremmin perillä Helsingin kaupungin tarjoamista palveluista. Erittäin merkittävä toimenpide on kaupungin toimintojen tekeminen tunnetuksi. Uudistuvat kaupungin nettisivut, joissa muotoillaan uudelleen asiakaslähtöinen kohtaaminen digitaalisessa rajapinnassa yritysten kanssa, on eräs tärkeimpiä käynnissä olevia toimenpiteitä.

Noin viidennes helsinkiläisistä yrityksistä on kiinnostunut rekrytoimaan työvoimaa ulkomailta. Yhtä moni saattaisi harkita asiaa. Helsinki pyrkii helpottamaan osaavan työvoiman kansainvälistä rekrytointia mm. kehittämällä työllisyys- ja asettautumispalveluita. Lisäksi kaupunki on käynnistänyt erityisesti ICT- ja teknologiaalojen kansainvälisten osaajien houkutteluun kampanja-pilotteja.

Yritykset ovat kiinnostuneita yhteistyöstä Helsingin kaupungin kanssa. Yrityksiä kiinnostaa erityisesti tutkimus-, kehitys- ja innovaatioyhteistyö, joka edesauttaisi uusien tuotteiden ja palveluiden markkinoille tuomista sekä yhteiset tilaisuudet (esim. toimialakohtaiset).

Elinkeino-osasto tekee jatkuvaa yhteistyötä yritysten ja muiden kasvu-yritysekosysteemin toimijoiden kanssa. Seuraavan kolmen vuoden aikana tullaan vahvistamaan erityisesti alkupään tutkimus- ja opiskelijälähtöistä yritystoimintaa kehittämällä esihautomo- ja hautomotoimintaa yhdessä Helsingin korkeakoulujen kanssa, sekä käynnistämällä toimialakohtaisia hautomoja ja innovatiivista yrittäjyyttä kiihdyttäviä keskittymiä, hubeja ja palveluita. Lisäksi osasto vahvistaa kaupungin roolia yrityksille suunnattuna kokeilu-, kehittämis- ja innovaatioympäristönä, ja mm. testbed.helsinki alustan myötä edistää yritysten tuotekehitystä ja uusia liiketoimintamahdollisuuksia, sekä vahvistaa kaupungin omaa innovointikykyä ja yhteistyötä yritysten kanssa.

Toisaalta elinkeino-osaston yhteyshenkilöt käyvät jatkuvaa yhteistyötä sekä alueellisten yritysverkostojen että teemallisten yritysverkostojen kanssa. Korona-aikana toimialakohtaiset yritysverkostot, kuten matkailu, ovat korostuneet. Tämän kyselyn perusteella huomiota tulee kiinnittää erityisesti matkailuklusteriin, logistiikkaan ja teollisuuteen.

Elinkeinojaoston kokouksessa asiaa esittelee yksikön päällikkö Ulla Tapaninen.

Toimivalta

Hallintosäännön 8 luvun 2 §:n mukaan kaupunginhallituksen elinkeinojaosto päättää elinkeinopolitiikkaa, kilpailukykyä, kansainvälisiä asioita ja kaupunkimarkkinoita koskevista periaatteista sekä seuraa niiden toteutumista.

15.02.2021

Asia/3

Esittelijä

elinkeinojohtaja
Marja-Leena Rinkineva

Lisätiedot

Ulla Tapaninen, yksikön päällikkö, puhelin: 310 37350
ulla.tapaninen(a)hel.fi

Liitteet

1 Yrityskysely

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Postiosoite

PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566